

Arbetsmarknadsläget i länet

Konjunktur, arbetsmarknad och näringsliv i **Södermanlands län**



Innehållsförteckning

Om läget i länet	3
Sammanfattning av rapporten	3
1. Den nationella konjunkturen enligt KI.....	4
2. Företagen	6
Nyföretagande.....	6
Konkurser	9
Tillfälliga anstånd – Växande skatteskulder	10
3. Sysselsättning	13
Fler kvinnor men färre män i sysselsättning	13
4. Arbetslösheten	14
Arbetslösheten ökar	14
Arbetsökande i Södermanland	14
Långtidsarbetslösheten	16
Utbildning är en nyckel.....	17
Kvinnor och män på komvux.....	18
Insatser/Aktiviteter via Arbetsförmedlingen.	19
Arbetsökande i kommunerna och jämfört med övriga landet	20

Om läget i länet

Arbetsmarknadsläget i länet är en samproduktion från Arbetsförmedlingen och Region Sörmland. Innehållet fokuserar primärt på näringsliv och arbetsmarknad i länet. Rapporten har en bred ansatts och syftar till att skapa en gemensam bild och förståelse av utvecklingen i länet. En bild som Region Sörmlands och Arbetsförmedlingens gemensamma strategiska arbete i länet kan utgå ifrån. Materialet kan också användas som underlag för diskussioner med andra aktörer, i det fortsatta arbetet med att utveckla regionen.

Det här är den tredje upplagan av publikationen. I tidigare upplagor har pandemi- och postpandemieffekterna stått i centrum. Denna upplaga har ett tydligare fokus på utsatta branscher.

Sammanfattning av rapporten

Konjunkturinstitutets rapporter under första kvartalet 2024 pekar på en viss ljusning i konjunkturen men det är fortsatt stora skillnader mellan olika branscher.

Vi ser ett ökande antal konkurser inom särskilt utsatta branscher såsom bygg och handeln. Även om läget är väldigt allvarligt bör betonas att den mediala bevakningen av konkurser ökar kraftigare än de faktiska konkurserna. På det stora hela är branschernas andel av nystartade företag respektive konkurser relativt oförändrad. Det vill säga bygg är fortsatt den bransch med störst andel av konkurserna såväl som de nystartade företagen. Byggföretag verksamma i Södermanlands län rapporterar också en något bättre upplevd efterfrågan än de som är verksamma i storstadsområdena och det råder fortsatt bostadsbrist. Vid den tid då konjunkturen vänder kommer det därför, av allt att döma, vara svårt att hitta arbetskraft med rätt utbildning. Därför är det viktigt att ge en så rättvisande bild av både utvecklingen och framtidsutsikterna som möjligt för att inte riskera en onödigt stor kompetensbrist när konjunkturen vänder.

En oroväckande utveckling bland företagen är skatteskulder i form av tillfälliga anstånd som beviljats under pandemin. Skulderna har växt kraftigt under en längre tid för att nu minska något. Medan ökningen primärt berott på att räntorna och avgifterna kopplat till skulderna ökat kraftigt så beror den minskning vi ser nu av allt att döma på att verksamheter med skatteskulder går i konkurs. Det ligger utanför den här rapportens ramar att ge en fullständig bild av situationen. Det är därför en fråga som behöver bevakas av samtliga aktörer som arbetar med näringslivsfrågor i länet.

Utbildningsväsendet, handeln och industrin är de branscher som minskat mest i antalet sysselsatta i länet. Att byggsektorns minskning inte är större beror troligen på att en stor andel av den utländska arbetskraften varit anställda i utländska företag, vilket innebär att inga kontrolluppgifter samlas. Det är samtidigt en spretig utveckling, inrikes födda män har minskat i antal sysselsatta och utrikes födda kvinnor ökat. Vi ser också de korresponderande trenden på andra sidan. Det vill säga bland de arbetssökande. Utrikes födda kvinnor minskar samtidigt som inrikes födda män ökar. De stora varsel vi ser inom vårdsektorn är oroväckande för den positiva trenden bland utrikes födda kvinnor som, trots trenden, alltså är den grupp där flest personer står utanför arbetsmarknaden.

1. Den nationella konjunkturen enligt KI

Om statistiken

Konjunkturinstitutet genomför månatliga mätningar av stämningläget i svensk ekonomi. Genom att ställa frågor till såväl näringslivet som hushållen skapas en bild av ekonomin idag och framåt.

Frågor som ställs varierar mellan branscher och är anpassade för att fånga det som bäst speglar den aktuella branschen. För hushållen undersöks två perspektiv via **makroindex**, som sammanfattar hushållens syn på den svenska ekonomin, och **mikroindex**, som sammanfattar hushållens syn på den egna ekonomin. För respektive sektor/bransch är värdet 100 att anse som ett normalläge. Ett värde över 100 innebär alltså ett stämningläge som är något positivare och vice versa.

Vad har vi valt att lyfta fram?

Eftersom det är nationella mätningar bör resultaten alltid tolkas försiktigt i enskilda län. Vi har därför valt att titta på branscher/områden utifrån antaganden om att det nationella läget är relevant utifrån regionala/lokala förutsättningar eller sådant som är av särskild vikt för Södermanlands län. Förutom det totala näringslivet har vi därför valt att belysa: Tillverkningsindustrin, som relativt sett är stor i Södermanlands län; Hotell & Restaurang; Byggindustrin, som har stor geografisk spridning både i riket och inom länet samt mikro- och makroindex för hushållen, för att spegla hur svenska hushåll ser på Sveriges respektive den egna ekonomin.

Den finns tecken på att konjunkturen vänder

Konjunkturinstitutets övergripande bedömning i januari var att stämningen i olika sektorer har förbättrats sedan föregående mätning. Barometerindikatorn ökade med 5,8 enheter till 90,5, den högsta ökningen sedan april 2021. Alla sektorer, inklusive hushållen, bidrog till denna positiva utveckling. Företagens inflationsförväntningar är nu 1,7%, med prisökningar förväntade i de flesta sektorer, utom inom bygg- och anläggningsverksamhet. Byggsektorn förbättrades något, även om den fortfarande är utmanande. Detaljhandeln har också sett öknings, särskilt dagligvaruhandeln, medan tjänstesektorn förbättras gradvis. Hushållens förtroende ökade markant, med den största ökningen sedan 1996, både bland män och kvinnor.

Per februari är stämningläget i den svenska ekonomin blandat, med små förändringar i barometerindikatorn jämfört med januari. Tillverkningsindustrin förväntar sig en viss minskning av antalet anställda, medan bygg- och anläggningssektorn visar en positiv ökning i sin indikator. Detaljhandeln och tjänstesektorn visar små förändringar i sina respektive indikatorer, och hushållen är oförändrade.

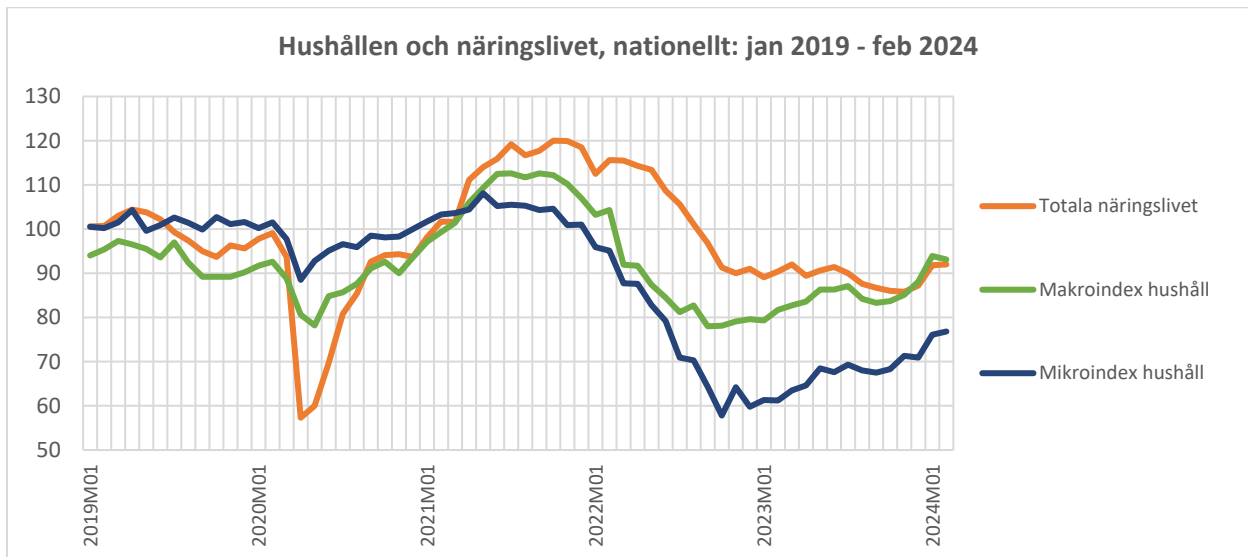
Regionala observationer

Den allmänt försvagade konjunkturen återspeglas även i Arbetsförmedlingens *Arbetsmarknadsutsikter hösten 2023*, där efterfrågeförväntningarna för kommande sex månader hos länets privata näringsliv låg på ett betydligt svagare förväntningsläge än normalt. (Indexvärde 83, normalkonjunkturindex 90-110.) Industrins svar ligger dock i spannet för normalkonjunktur, vilket väger upp bygg- och privata tjänstesektorns mer negativa svar.

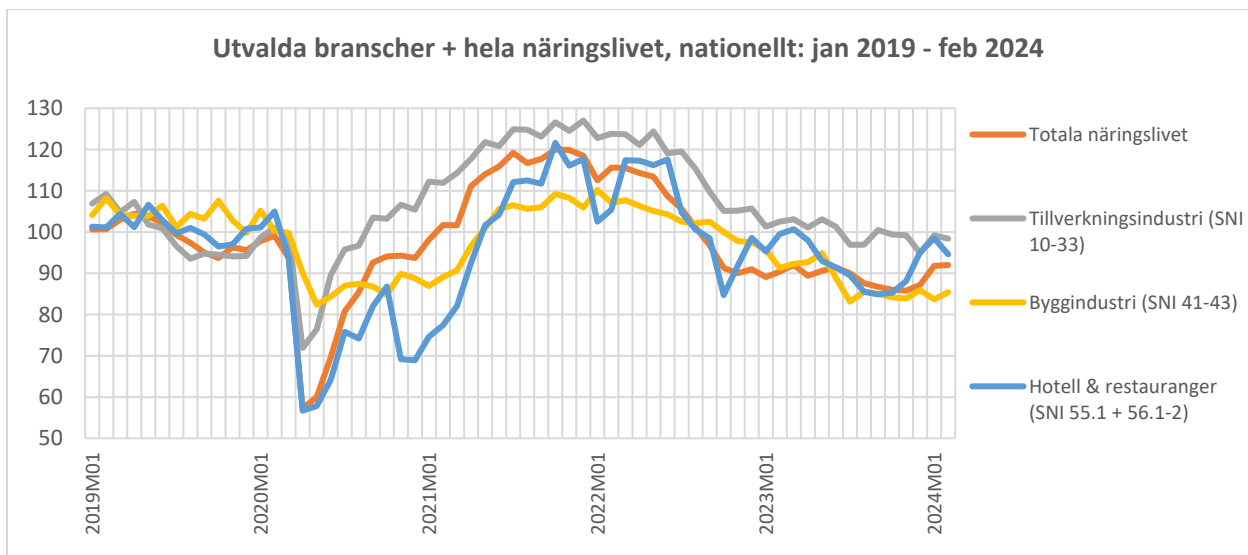
Räntebanans inverkan

Att det nuvarande ränteläget har stor inverkan på vilka delar av ekonomin som drabbas är tydligt. Hushållens mikroindex, alltså hur hushållens bedömer läget i den egna ekonomin, är fortsatt lågt och

de branscher som påverkas av hushållens konsumtionsmönster påverkas därför negativt i högre utsträckning. De flesta bedömare tycks överens om att räntetoppen är nådd men prognoserna för inflationens utveckling är inte samstämmiga när det gäller takten nedåt.



Figur 1. Nationella konjunkturläget 2019 -2024, hushållen och totala näringslivet. Källa: Konjunkturinstitutet (egen bearbetning)



Figur 2. Nationella konjunkturläget 2019 -2024, totala näringslivet; tillverkningsindustrin; Byggindustrin; Hotell & restauranger. Källa: Konjunkturinstitutet (egen bearbetning)

2. Företagen

I det här avsnittet beskrivs nyföretagandet och konkurserna i Södermanlands län. Därtill ges en bild av det växande problemet med de tillfälliga anstånd som Skatteverket gett under pandemin.

Nyföretagande

Om statistiken

Statistik om nystartade bolag beskriver antalet **genuint nystartade företag** i Sverige. Med genuint nystartade företag menas företag som är helt nybildade eller har återupptagits efter att ha varit vilande i minst två år. Företag som nyregistrerats på grund av ägarskiftet, ändring av juridisk form eller annan ombildning exkluderas.

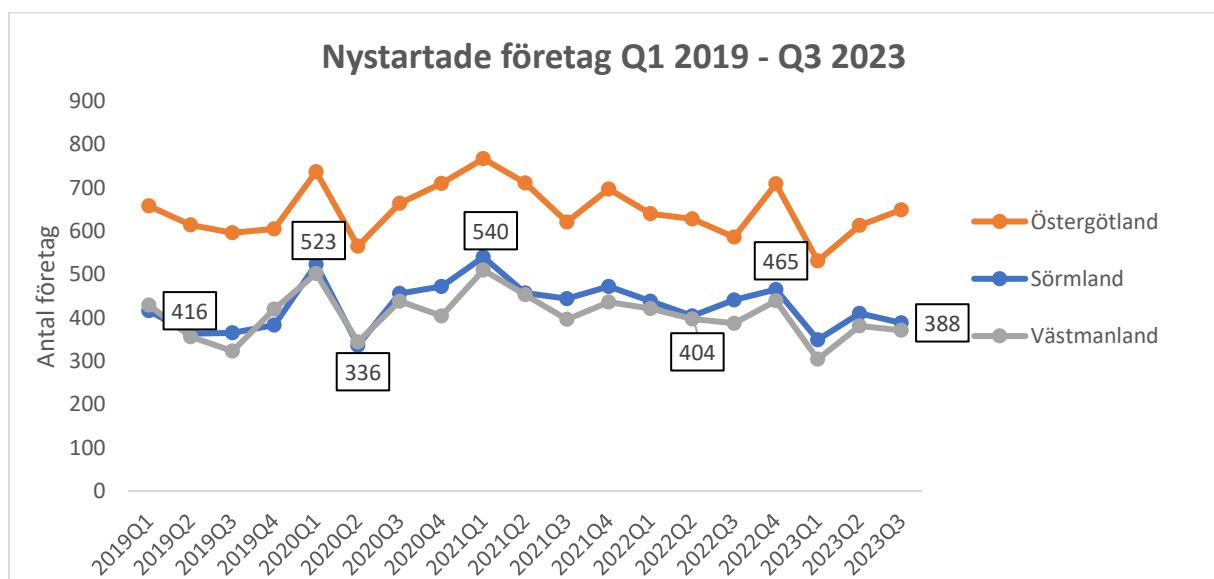
I figurerna jämförs Södermanlands läns utveckling med grannlänen Västmanland och Östergötland. Statistiken de senaste fyra åren, 2019-2023, jämförs med en längre period bakåt, 2011-2023, för att både ge en nulägesbild och sätta utvecklingen i ett större perspektiv.

Pandemi 2019-2021

Pandemin förmodades initialt få stora negativa effekter för ekonomin och företagandet. Men det första kvartalet 2020 blev istället något av en rekordnotering, som nog också får tillskrivas det faktum att kravet på eget aktiekapital sänktes från 50 till 25 tsek januari 2020. Efter detta följde en tillfällig nedgång i nyföretagandet under andra kvartalet 2020, i såväl Södermanlands län som jämförelselänen. Antalet nystartade företag var sammantaget högt under de tre pandemiåren, 2019-2021.

Postpandemi – lågkonjunkturen tar fart 2022-2023

Trots en fortsatt skakig omvärld har det inte heller efter pandemin skett några dramatiska nedgångar i nyföretagandet. Tredje kvartalet 2023 startades 366 företag i Södermanlands län att jämföra med andra kvartalet 2020 då 336 företag startades. Med andra ord har antalet nystartade företag inte blivit färre än vad de var under pandemiens lägsta kvartal. Nyföretagandet fluktuerar men trenden är fortsatt ökande sett över en längre period (2011-2023), om än väldigt marginellt.



Figur 3. Nystartade företag 2019 - Q3 2023. Källa: Tillväxtanalys, egen bearbetning

Inom vilka branscher startas nya företag?

Bygg och anläggning är fortsatt de branscher där flest nya företag startas. Men under de gångna fyra kvartalen (Q4 2022 – Q3 2023) har det skett en minskning jämfört med föregående fyra kvartal, från 239 till 195 nya företag. Det försämrade ekonomiska läget drabbar flera branscher, inte minst uthyrningsbranschen, handeln och restaurangerna.

Antal nystartade företag Q4 2021 – Q3 2023			
Bransch	Q4 2022-Q3 2023	Q4 2021-Q3 2022	Skillnad
Jordbruk, skogsbruk och fiske	66	68	-2
Tillverkning och dylikt	87	92	-5
Bygg och anläggning	195	239	-44
Handel med samt reparation av motorfordon	41	64	-23
Parti- och provisionshandel utom med motorfordon	27	29	-2
Detaljhandel utom med motorfordon	172	166	6
Transport och magasinering	63	61	2
Hotell- och logiverksamhet	3	0	3
Restaurang-, catering och barverksamhet	47	68	-21
Förlag, radio, TV, film och telekommunikation	30	28	2
Programmering och informationstjänster	48	50	-2
Finans-, försäkrings- och fastighetsverksamhet	115	128	-13
Juridisk- och ekonomisk konsultverksamhet	140	158	-18
Arkitekt-, teknisk konsultverksamhet och forskning	58	64	-6
Reklam och marknadsföring	27	25	2
Annan specialiserad konsultverksamhet och veterinärtjänster	40	52	-12
Uthyrning, personalförmedling, turism, bevakning samt andra kontorstjänster	74	108	-34
Utbildning	55	57	-2
Vård och omsorg	80	76	4
Kultur, nöje och fritid	76	82	-6
Andra serviceföretag och personliga tjänster	143	123	20
Ospecificerad	25	17	8

Tabell 1. Nystartade företag per bransch 2021-2023. Källa: Tillväxtanalys, egen bearbetning

Andelen nya företag

Även om nedgången av nystartade företag är större i vissa branscher så fördelar sig andelen nystartade företag mellan branscherna relativt stabilt över tid. Det är uppenbart att *Bygg- och anläggning* påverkas negativt. Men det bör samtidigt betonas att det fortsatt är den bransch där flest nya företag starta.

Bransch	Antal 2019 - Q3 2023	Andel hela perioden	Andel Q4 2022 - Q3 2023
Jordbruk, skogsbruk och fiske	319	3,9%	4,1%
Tillverkning och dylikt	393	4,8%	5,4%
Bygg och anläggning	1031	12,7%	12,1%
Handel med samt reparation av motorfordon	299	3,7%	2,5%
Parti- och provisionshandel utom med motorfordon	215	2,6%	1,7%
Detaljhandel utom med motorfordon	795	9,8%	10,7%
Transport och magasinering	274	3,4%	3,9%
Hotell- och logiverksamhet	12	0,1%	0,2%
Restaurang-, catering och barverksamhet	320	3,9%	2,9%
Förlag, radio, TV, film och telekommunikation	140	1,7%	1,9%
Programmering och informationstjänster	225	2,8%	3,0%
Finans-, försäkrings- och fastighetsverksamhet	541	6,7%	7,1%
Juridisk- och ekonomisk konsultverksamhet	664	8,2%	8,7%
Arkitekt-, teknisk konsultverksamhet och forskning	291	3,6%	3,6%
Reklam och marknadsföring	96	1,2%	1,7%
Annan spec. konsultverksamhet och veterinärtjänster	225	2,8%	2,5%
Uthyrning, pers.förmedling, turism, bevakning	471	5,8%	4,6%
Utbildning	294	3,6%	3,4%
Vård och omsorg	319	3,9%	5,0%
Kultur, nöje och fritid	377	4,6%	4,7%
Andra serviceföretag och personliga tjänster	725	8,9%	8,9%
Ospecificerad	96	1,2%	1,6%

Tabell 2. Nystartade företag per bransch 2019-2023. Källa: Tillväxtanalys, egen bearbetning

Summering nyföretagande

Vi ser ett minskat nyföretagande i Södermanlands län, i likhet med grannlänen. I Södermanlands län är det bygg, handel, uthyrning samt hotell och restaurang som står för de största nedgångarna jämfört med de fyra kvartal som föregår mätperioden, 4e kvartalet 2022 – 3e kvartalet 2023. Även här ser vi stora likheter med Östergötland och Västmanland.

Det tål att betonas att det i många hänseenden finns fler likheter än skillnader över en längre tidsperiod. Bygg och handel är alltså de branscher där flest nya verksamheter startas.

Konkurser

Om statistiken

Statistiken belyser utvecklingen av konkurser med regional fördelning och fördelning av företagskonkurser på bransch och antal anställda. Statistikansvarig myndighet är Institutet för tillväxtpolitiska studier.

Stora ökningar av antalet konkurser i länet

Under 2023 ökade såväl antalet konkurser som antalet anställda som berörs av konkurser kraftigt jämfört med året innan.

Bygg samlar liksom tidigare det största antalet konkurser under ett år, men från att ha utgjort närmare en femtedel av konkurserna tidigare år så stod branschen 2023 för mer än en fjärdedel. Det totala antalet konkurser i Södermanlands län 2023 uppgick till 252. Det bör inte övertolkas på branschnivå då underlaget är för litet för att dra några slutsatser.

Konkurser och anställda som berörts 2019-2023					
Uppgift	2019	2020	2021	2022	2023
Antal konkurser	185	183	178	161	252
Anställda berörda av konkurser	471	365	151	255	451

Tabell 3. Konkurser i Södermanlands län 2019-2023. Källa: Tillväxtnalys, egen bearbetning

Konkurser i Södermanlands län per bransch 2022 – 2023					
Bransch	2023	2022	Andel 2023	Andel 2022	%-enhetskillnad 22-23
41-43 Byggindustri	65	38	25,8%	23,6%	2,2%
64-82 Finans-, fastighets- och företagstjänster	41	31	16,3%	19,3%	-3,0%
85-99 Utbildning, hälso- och sjukvård, övriga personliga tjänster	24	10	9,5%	6,2%	3,3%
56 Restaurang-, catering och barverksamhet	22	13	8,7%	8,1%	0,7%
47 Detaljhandel utom med motorfordon	19	15	7,5%	9,3%	-1,8%
05-39 Tillverkningsindustri m.fl.	17	10	6,7%	6,2%	0,5%
45 Handel med samt reparation av motorfordon	15	9	6,0%	5,6%	0,4%
49-53 Transport och magasinering	14	5	5,6%	3,1%	2,4%
46 Parti- och provisionshandel utom med motorfordon	12	12	4,8%	7,5%	-2,7%
Bransch ospecificerad	11	11	4,4%	6,8%	-2,5%
58-63 Information och kommunikation	8	7	3,2%	4,3%	-1,2%
01-03 Jord-, skogsbruk och fiske	4		1,6%		

Tabell 4. Konkurser per bransch, Södermanlands län 2022-2023. Källa: Tillväxtnalys, egen bearbetning

Anställda som berörs av konkurser i Södermanlands län 2022 – 2023					
Bransch	2023	2022	Andel 2023	Andel 2022	%-enhetskillnad 22-23
01-03 Jord-, skogsbruk och fiske	4		0,9%	0,0%	0,9%
05-39 Tillverkningsindustri m.fl.	99	19	22,0%	7,5%	14,5%
41-43 Byggindustri	190	111	42,1%	43,5%	-1,4%
45 Handel med samt reparation av motorfordon	8	5	1,8%	2,0%	-0,2%
46 Parti- och provisionshandel utom med motorfordon	1	4	0,2%	1,6%	-1,3%
47 Detaljhandel utom med motorfordon	29	5	6,4%	2,0%	4,5%
49-53 Transport och magasinering	24	0	5,3%	0,0%	5,3%
56 Restaurang-, catering och barverksamhet	34	42	7,5%	16,5%	-8,9%
58-63 Information och kommunikation	8	12	1,8%	4,7%	-2,9%
64-82 Finans-, fastighets- och företagstjänster	23	36	5,1%	14,1%	-9,0%
85-99 Utbildning, hälso- och sjukvård, övriga personliga tjänster	31	21	6,9%	8,2%	-1,4%
Bransch ospecificerad	0	0	0,0%	0,0%	0,0%

Tabell 5. Anställda som berörs av konkurser per bransch, Södermanlands län, 2022-2023. Källa: Tillväxtnalys, egen bearbetning

Tillfälliga anstånd – Växande skatteskulder

Om tillfälliga anstånd

Tillfälliga anstånd från var en del av de åtgärder som infördes för att lindra de ekonomiska effekterna av covid-19-pandemin för företag. De anstånd som Skatteverket gav syftade till att ge företag möjlighet att senarelägga inbetalningar av skatter och avgifter för att förbättra likviditet under pandemin.

Stora summor med risk för spridningseffekter

Dom tillfälliga anstånden är ett problem för såväl näringsidkare som ekonomin i stort, utifrån att skulderna fortsätter växa och många riskerar att inte kunna betala tillbaka dessa. Även om skulderna är till staten kan det få stora regionala effekter inte bara i verksamheterna där skulderna finns men också bland underleverantörer. Nationellt uppgår de tillfälliga anstånden till omkring 43 miljarder kronor per februari 2024. Totalsumman har vuxit med omkring fyra miljarder på ett år.

Stora risker med de tillfälliga anstånden – Summering av rapport från Svenskt Näringsliv

Svenskt Näringsliv publicerade i november 2023 en rapport som granskade effekterna av de tillfälliga anstånd som Skatteverket gett. I rapporten "Tillfälliga skatteanstånd – En tickande bomb?" uttrycks en övergripande kritisk syn på de tillfälliga skatteanstånden som beviljats under covid-19-pandemin. Rapporten påpekar att även om dessa anstånd inledningsvis kan ha varit motiverade på grund av den stora osäkerheten kring pandemins inverkan på näringslivet och samhället, har inflödet av beviljade stöd och den totala skulden ökat betydligt långt efter att pandemin var över. Förlängningen av regelverket för tillfälliga anstånd, inklusive under den senare el-krisen, anses belysa ett problem med tillfälliga stödåtgärder: de kan förlängas utan en tillräckligt grundlig konsekvensanalys och skapa en norm där politiken tar en aktiv roll i att lösa kriser, vilket kan undergräva marknadsekonomins mekanismer.

Författarna pekar på att företag som beviljats tillfälliga skatteanstånd har en högre konkursrisk och att de ofta är mindre livskraftiga jämfört med andra företag. Detta innebär att en betydande del av de utestående skulderna riskerar att inte återbetalas, vilket kan förvärra den pågående lågkonjunkturen och fördjupa problem på arbetsmarknaden. De varnar för att de utestående skatteanstånden kan liknas vid en "tickande bomb" som är på väg att brisera, med negativa konsekvenser för konkurrens och dynamik inom näringslivet, vilket i sin tur kan minska innovation och ekonomisk tillväxt.

Sammanfattningsvis ser rapporten de tillfälliga skatteanstånden som problematiska, inte bara på grund av de omedelbara finansiella riskerna utan också för dess långsiktiga effekter på företagens livskraft och den bredare ekonomin. De betonar vikten av att dra lärdom från denna erfarenhet inför framtida kriser och att se över regelverket för att undvika liknande problem i framtiden.

Tillfälliga anstånd i Södermanlands län

Även i Södermanlands län växer de tillfälliga anstånden. Störst ökning ser vi i Strängnäs, där totalsumman växt med omkring 43 procent på ett år. En anledning till att skulderna växer är att räntan på skulderna gått upp och det innebär rimligen att de som inte har möjlighet att betala av skulden också har likviditetsproblem som kan bli ett problem för näringslivet om det sämre ekonomiska läget fortsätter.

Samtidigt är det heller inte entydigt positivt när summan minskar då såväl Svenskt näringsliv, i sin rapport, som kreditupplysningsbolagen rapporterar att ett stor andel av bolagen som går i konkurs också har

skulder i form av tillfälliga anstånd. En minskad totalsumma består alltså både av återbetalningar och skulder som inte kommer kunna drivas in med anledning av konkurser.

Tillfälliga anstånd, totalbelopp per kommun mars 2024 jämfört med mars 2023				
Kommun	mar-24	mar-23	Förändring	%-förändring
Eskilstuna kommun	129 909 819	126 298 550	3 611 269	2,9%
Flens kommun	36 442 767	43 942 359	-7 499 592	-17,1%
Gnesta kommun	40 766 318	40 189 080	577 238	1,4%
Katrineholms kommun	14 410 991	21 997 692	-7 586 701	-34,5%
Nyköpings kommun	127 356 858	103 809 129	23 547 729	22,7%
Oxelösunds kommun	5 200 262	4 636 452	563 810	12,2%
Strängnäs kommun	72 667 670	50 948 262	21 719 408	42,6%
Trosa kommun	5 963 052	7 556 290	-1 593 238	-21,1%
Vingåkers kommun	3 096 836	3 564 901	-468 065	-13,1%
Länet	435 814 573	402 942 715	32 871 858	8,2%

Tabell 6. Tillfälliga anstånd per kommun, mars 2023 och mars 2024. Källa: Skatteverket, egen bearbetning

Utsatta branscher är överrepresenterade även här

Flera delbranscher kopplat till bygg- och fastighetssektorn, såsom *Specialiserad bygg- och anläggningsverksamhet*, *Byggnad av hus* och *Fastighetsverksamhet* finns bland de branscher där skulderna är både stora och växande.

Tillfälliga anstånd per bransch mars 2024 jämfört med mars 2023, Södermanlands län				
Bransch	mar-24	mar-23	Förändring	%-förändring
Specialiserad bygg- och anläggningsverksamhet (43)	46383305	37211013	9 172 292	24,6%
Fastighetsverksamhet (68)	10352155	4444868	5 907 287	132,9%
Reklam och marknadsundersökning (73)	7917757	2122638	5 795 119	273,0%
Verksamheter som utövas av huvudkontor; konsulttjänster till företag (70)	8946423	3629742	5 316 681	146,5%
Jordbruk och jakt samt service i anslutning härtill (1)	4462004	1801523	2 660 481	147,7%
Annan verksamhet inom juridik, ekonomi, vetenskap och teknik (74)	7637935	5494155	2 143 780	39,0%
Byggnad av hus (41)	24680226	23031417	1 648 809	7,2%
Magasinering och stödtjänster till transport (52)	30410171	29194629	1 215 542	4,2%
Juridisk och ekonomisk konsultverksamhet (69)	2326626	1557167	769 459	49,4%
Hälsa- och sjukvård (86)	4576481	3958337	618 144	15,6%
Utbildning (85)	5953997	5434695	519 302	9,6%
Landtransport; transport i rörsystem (49)	28908842	28904946	3 896	0,0%
Sport-, fritids- och nöjesverksamhet (93)	7739812	7780935	-41 123	-0,5%
Fastighetsservice samt skötsel och underhåll av grönytor (81)	5270810	5766565	-495 755	-8,6%
Konstnärlig och kulturell verksamhet samt underhållningsverksamhet (90)		535096	-535 096	-100,0%
Handel samt reparation av motorfordon och motorcyklar (45)	6865570	7664622	-799 052	-10,4%
Andra konsumenttjänster (96)	7089948	8309332	-1 219 384	-14,7%
Kontorstjänster och andra företagstjänster (82)	3590326	4858032	-1 267 706	-26,1%
Arbetsförmedling, bemanning och andra personalrelaterade tjänster (78)	13449713	15263237	-1 813 524	-11,9%
Restaurang-, catering- och barverksamhet (56)	18969244	21130147	-2 160 903	-10,2%
Hotell- och logiverksamhet (55)	22151584	24432796	-2 281 212	-9,3%
Detailhandel utom med motorfordon och motorcyklar (47)	18705119	21233795	-2 528 676	-11,9%
Parti- och provisionshandel utom med motorfordon (46)	45420475	49195476	-3 775 001	-7,7%
Arkitekt- och teknisk konsultverksamhet; teknisk provning och analys (71)	1296886	5641344	-4 344 458	-77,0%
Tillverkning av metallvaror utom maskiner och apparater (25)	20956902	26093961	-5 136 959	-19,7%

Tabell 7. Tillfälliga anstånd per bransch, Södermanlands län, mars 2023 och mars 2024. Källa: Skatteverket, egen bearbetning

Störst summor i större verksamheter

De största summorna finns inom större verksamheter. Det är givetvis en naturlig följd av att den ekonomiska aktiviteten är större i dessa verksamheter men kan också innebära att det finns en större exponering för underleverantörer till verksamheterna vid eventuella konkurser.

Tillfälliga anstånd per storlek på verksamheten mars 2024 jämfört med mars 2023, Södermanlands län				
Antal anställda	mar-24	mar-23	Förändring	%-förändring
0 st	22 791 127	22 038 882	752 245	3,4%
1 - 4 st	28 789 111	31 279 858	-2 490 747	-8,0%
5 - 9 st	50 198 472	59 569 587	-9 371 115	-15,7%
10 - 19 st	50 036 080	44 695 454	5 340 626	11,9%
20 - 49 st	78 934 433	60 411 307	18 523 126	30,7%
50 - 249 st	187 198 820	169 365 957	17 832 863	10,5%

Tabell 8. Tillfälliga anstånd per storleksklass, Södermanlands län, mars 2023 och mars 2024. Källa: Skatteverket, egen bearbetning

Summering tillfälliga anstånd

Tillfälliga anstånd är ett växande problem i hela landet. Den totala anståndssumma som ska återbetalas uppgår till över 40 miljarder per mars 2024. Att en stor andel av företagen som går i konkurs haft skulder i form av tillfälliga anstånd innebär att den totala skulden ser ut att minska. Den minskande skulden är alltså, av allt att döma, en negativ trend snarare än positiv. Det har inte varit möjligt att i den här rapporten ge en fullständig bild av konsekvenserna för näringslivet i Södermanlands län. Det är därför viktigt att aktörer inom det företagsfrämjande systemet i länet följer utvecklingen och skaffar sig en egen bild av eventuella risker i det lokala näringslivet.

3. Sysselsättning

Kort om statistiken: BAS, Befolkningens arbetsmarknadsstatus är en statistikprodukt som med hjälp av administrativa data beskriver utbudet av arbetskraft i Sverige. Syftet är att beskriva arbetsmarknadsläget samt utvecklingen över tid. Statistiken redovisar bland annat antalet sysselsatta, arbetslösa och personer utanför arbetskraften för den folkbokförda befolkningen i åldern 15–74 år.

Fler kvinnor men färre män i sysselsättning

Sammantaget ser vi en splittrad arbetsmarknad där män och kvinnor påverkats i olika grad av lågkonjunkturen. Förändringarna mellan november 2022 och november 2023 speglar till stora delar utvecklingen vi ser bland företagen. Bland inrikes födda män var det 245 färre i sysselsättning november 2023 jämfört med samma månad året innan. Bland utrikes födda kvinnor var det däremot 504 fler.

Det är dock inte byggindustrin som står för det största bortfallet bland männen. Istället är det tillverkningsindustrin, handeln och utbildningsväsendet som, i fallande ordning, har minskat antalet sysselsatta. Att det tycks varit en liten påverkan i byggindustrin i sysselsättningen beror delvis på att en stor del av arbetskraften sysselsätts i utländska företag.

Utbildningsväsendet har stått för det största sysselsättningsbortfallet för såväl inrikes som utrikes födda kvinnor. Den offentliga ekonomins försämrade ekonomiska läge är en trolig förklaring. Samtidigt har ökningen bland såväl inrikes som utrikes födda kvinnor varit stor inom enheter för vård och omsorg. För båda grupperna är eventuella realisering av varsel inom Regionsektorn ett problem. Det är särskilt oroväckande för gruppen utrikes födda kvinnor, som generellt haft svårt att komma in på arbetsmarknaden, där vi sett positiva trender de senaste åren.

Förändring mellan november 2022 och november 2023 i Södermanlands län				
Bransch	Utrikes män	Utrikes kvinnor	Inrikes män	Inrikes kvinnor
Totalt	88	504	-245	-102
A företag inom jordbruk, skogsbruk och fiske	-6	-7	-13	22
B+C tillverkningsindustri; gruvor och mineralutvinningsindustri	-59	55	-173	53
D+E företag inom energi och miljö	5	7	131	42
F byggindustri	-23	3	-43	22
G handel; serviceverkstäder för motorfordon och motorcyklar	9	-11	-121	-135
H transport- och magasineringsföretag	59	54	89	7
I hotell och restauranger	58	163	62	80
J informations- och kommunikationsföretag	14	23	-31	-27
K kreditinstitut och försäkringsbolag m.m.	6	1	16	11
L fastighetsbolag och fastighetsförvaltare	1	2	7	-9
M+N företag inom jur, ek. etc; företag inom uthyrning och resetjänster	-94	-38	-48	62
O civila myndigheter och försvaret	56	22	-1	4
P utbildningsväsendet	-82	-93	-106	-301
Q enheter för vård och omsorg, socialtjänst	129	284	-2	50
R+S+T+U enheter för kultur, nöje och fritid; andra serviceföretag m.m.	3	22	1	16
US uppgift saknas	7	19	-19	4

Tabell 9. Sysselsättningsförändringar Södermanlands län, november 2022 och november 2023. Källa: SCB (BAS), egen bearbetning.

4. Arbetslösheten

Om statistiken

Arbetsförmedlingen publicerar löpande statistik om arbetslösheten i landet. I det här avsnittet visas utvecklingen i Södermanlands län. Statistiken har brutits ned per kön och utrikes/inrikes födda samt länets kommuner.

Arbetslösheten ökar

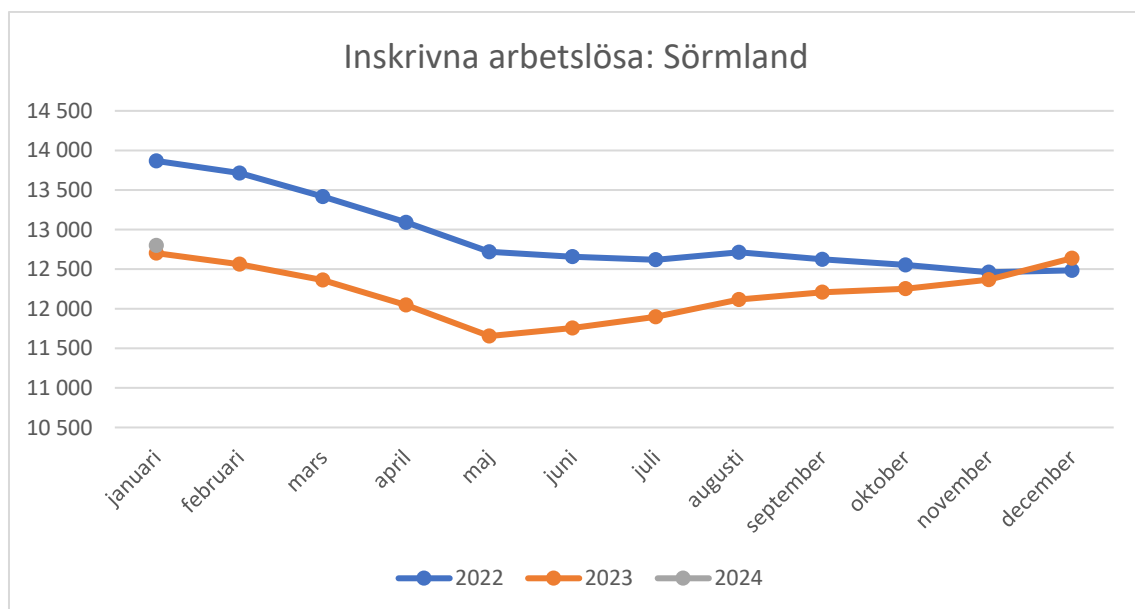
På riksnivå har arbetslösheten ökat med 0,3 procentenheter det senaste året och uppgick till 6,8 procent av den registerbaserade arbetskraften i slutet av januari 2024. Arbetslösheten ökar i de flesta men inte samtliga län jämfört med samma månad föregående år. Totalt sett var arbetslösheten högst i Skåne, Södermanlands och Gävleborgs län där arbetslöshetsnivån var 9,0 respektive 8,9 och 8,9 procent. Därefter följde Västmanlands län med en arbetslöshetsnivå på 8,0 procent. Lägst arbetslöshetsnivån återfinns i Västerbottens län där den uppgick till 4,0%.

Det rådande ekonomiska läget har resulterat i en ökad arbetslöshet under inledningen av 2024. Särskilt drabbade är flera mansdominerade branscher, vilket gjort att antalet inskrivna arbetslösa ökat mer bland män än kvinnor.

Arbetsförmedlingens bedömning är att arbetslösheten generellt kommer att fortsätta stiga under 2024. Först under 2025 kommer den att börja sjunka i långsam takt då aktiviteten i svensk ekonomi återhämtar sig.

Arbetssökande i Södermanland

I slutet av januari 2024 var 12 800 personer inskrivna arbetslösa i Södermanland. Det är 100 personer fler i jämförelse med för ett år sedan och motsvarar en arbetslöshet på 8,9 procent.

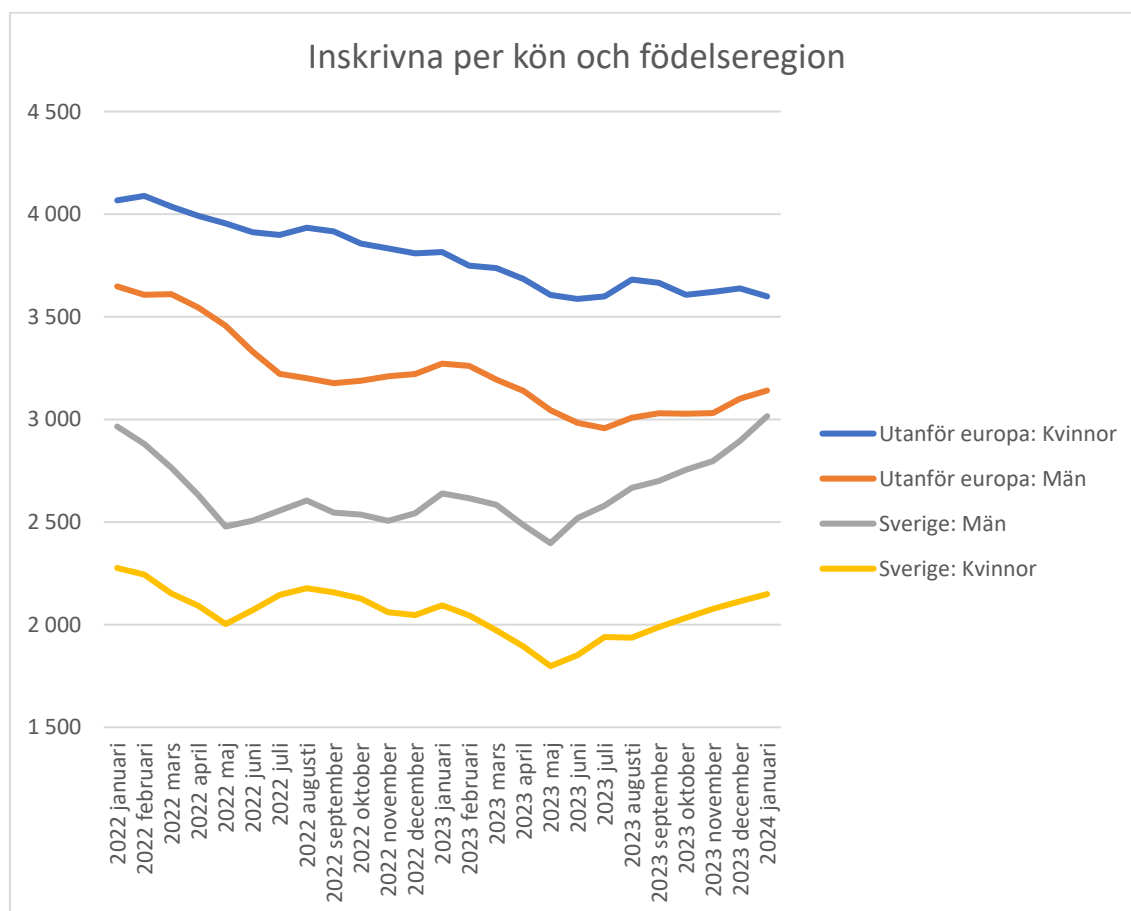


Figur 4. Inskrivna arbetslösa i Södermanlands län 2022-2024. Källa: Arbetsförmedlingen, egen bearbetning

Skillnaden mellan arbetslösa män och kvinnor har blivit större. Det senaste året har antalet arbetslösa män ökat med ca 200 personer till 6 650 personer. Inskrivna arbetslösa kvinnor har däremot minskat med ca 200 personer till 6 150.

Vissa mansdominerade branscher, exempelvis byggbranschen med tillhörande byggindustri, har påverkats hårt när ekonomin i stort försämrades. Inom kvinnodominerade yrken, såsom vård och barnomsorg, finns dock varsel. Men dessa har ännu inte resulterat i uppsägningar och arbetslöshet.

Ökningen av antalet inskrivna arbetslösa drivs främst av inrikes födda män. Antalet arbetslösa i gruppen har ökat med närmare 400 personer under det senaste året, vilket kan jämföras med en minskning med nästan 150 män och 230 kvinnor födda utanför Europa. Bland inrikes födda kvinnor syns en marginell ökning av antalet arbetslösa.



Figur 5. Inskrivna arbetslösa i Södermanlands län per grupp 2022-2024. Källa: Arbetsförmedlingen, egen bearbetning

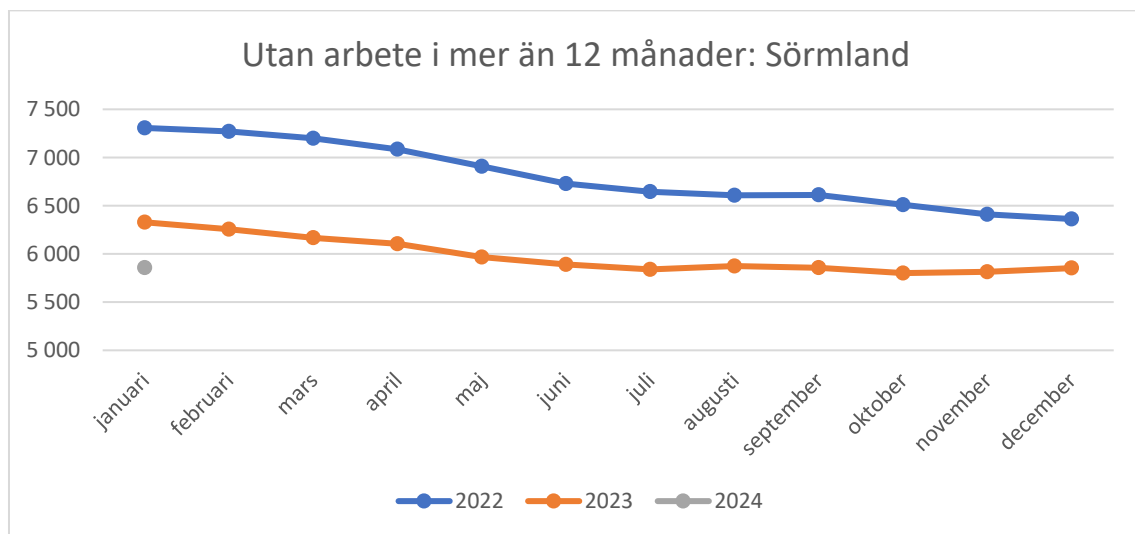
Långtidsarbetslösheten

I juni 2023 bröts trenden av sjunkande antal inskrivna arbets sökande hos Arbetsförmedlingen och i november började även antalet långtidsarbetslösa åter öka efter nedåtgående trend sedan februari 2022.

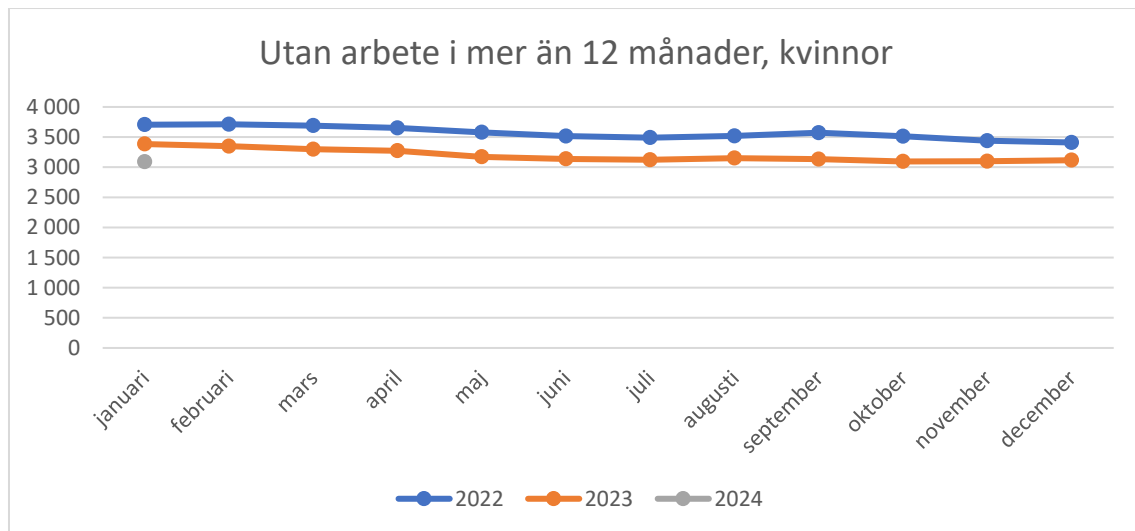
Långtidsarbetslösheten (arbetslös mer än 12 månader) i Södermanland utgör i januari 2024 knappt hälften av den totala arbetslösheten. Isoleras gruppen som varit arbetslösa mer än 24 månader, så utgör den nästan en tredjedel av arbetslösheten i Södermanland.

Antalet inskrivna arbetslösa som varit utan arbete i 12 månader eller längre var i januari 2024 5 856 personer. Detta är en minskning med närmare 500 personer jämfört med motsvarande månad för ett år sedan. Från oktober fram till januari har däremot en vändning skett och antalet ökar. I januari var det 50 personer fler som varit utan arbete i 12 månader eller längre än det var i oktober 2023. Av dessa var 3 090 kvinnor och 2 766 män.

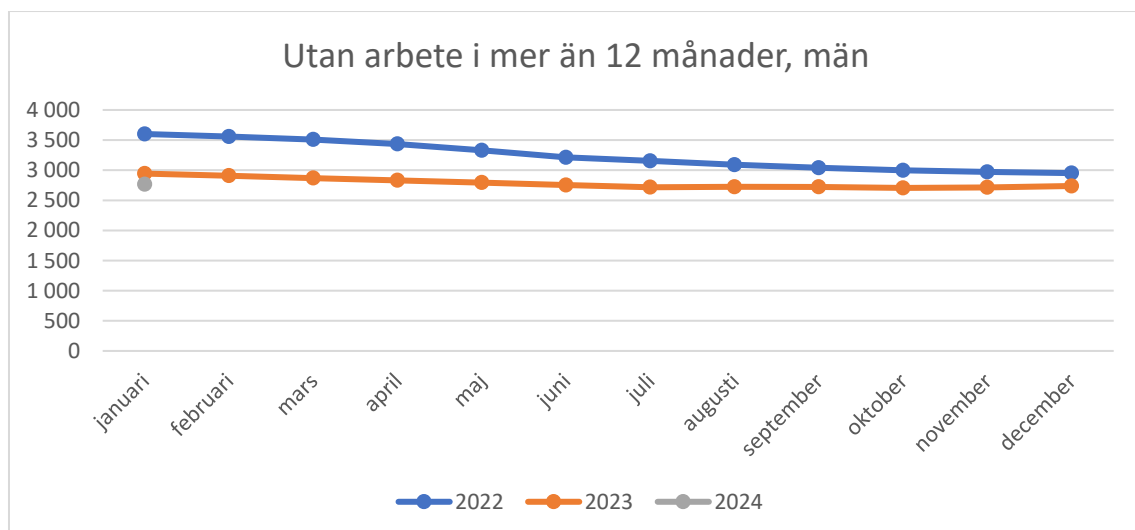
En stor del av de inskrivna arbetslösa med långa tider utan arbete är födda i ett land utanför Europa. I januari hade 3 684 utomeuropeiskt födda varit utan arbete i minst 12 månader. Det är en minskning med 350 personer jämfört med samma månad förra året. Arbetsförmedlingen bedömer dock att antalet långtidsarbetslösa åter kommer att öka under 2024 och inledningen av 2025.



Figur 6. Inskrivna arbetslösa utan arbete i mer än 12 månader, Södermanlands län 2022-2024. Källa: Arbetsförmedlingen, egen bearbetning



Figur 7. Inskrivna arbetslösa utan arbete i mer än 12 månader, kvinnor, Södermanlands län 2022-2024. Källa: Arbetsförmedlingen, egen bearbetning



Figur 8. Inskrivna arbetslösa utan arbete i mer än 12 månader, män, Södermanlands län 2022-2024. Källa: Arbetsförmedlingen, egen bearbetning

Utbildning är en nyckel

Trots att arbetslösheten ökar har många arbetsgivare svårt att hitta arbetstagare med rätt kompetens. Det råder en matchningsproblematik på arbetsmarknaden. 34% av de lediga jobben kräver ingen gymnasial utbildning (exklusive sommarjobb), medan 43% av de inskrivna arbets sökande i Södermanlands län inte har en gymnasial utbildning. Dessutom finns det en grupp, med gymnasial utbildning, som behöver komplettera denna med kortare utbildningsinsatser för att möta företagens kompetensbehov.

Arbetsförmedlingen verkar för att arbets sökande, där behov föreligger, tar del av insatser som ökar deras möjligheter att få ett arbete. Arbetsförmedlingen ska särskilt arbeta för att arbets sökande tar del av utbildning som är relevant för arbetsmarknadens kompetensförsörjning. Det kan handla om arbets sökande som saknar utbildning men också arbets sökande som har omställningsbehov för att få fäste på arbetsmarknaden. I reguljär utbildning ingår kommunal vuxenutbildning, folkhögskolor, yrkeshögskolor samt högskolor och universitet. Svenska för invandrare (sfi) är inte en del av Arbetsförmedlingens definition av reguljär utbildning men är fortfarande en viktig utbildningsinsats.

Att komvux är en framgångsrik utbildningsform när det kommer till kompetensförsörjningen är tydligt. Exempelvis var omkring 28 procent av de yrkesverksamma undersköterskorna i Södermanlands län 2021 inskrivna på komvux någon gång mellan 2011 och 2020. Bland individer som läst omvårdnadsprogram på komvux under samma period var närmare 85 procent sysselsatta 2021.

Yrke	Komvuxstudent 2011 – 2020	Ej komvuxstudent 2011-2020	Totalt i yrket 2021	Andel från komvux
Undersköterskor	1556	3951	5507	28,25%
Barnskötare och elevassistenter m.fl.	1068	3203	4271	25,01%
Skötare, vårdare och personliga assistenter m.fl.	1061	5123	6184	17,16%
Butikspersonal	470	5458	5928	7,93%
Grundskollärare, fritidspedagoger och förskollärare	451	5052	5503	8,20%
Vårdbiträden	444	1551	1995	22,26%
Lagerpersonal och transportledare m.fl.	377	2878	3255	11,58%
Kontorsassistenter och sekreterare	335	3866	4201	7,97%
Lastbils- och bussförare	264	2188	2452	10,77%
Städare och hemservicepersonal m.fl.	257	1683	1940	13,25%
Snabbmatpersonal, köks- och restaurangbiträden m.fl.	226	1655	1881	12,01%
Sjuksköterskor	224	2402	2626	8,53%
Smeder och verktygsmakare m.fl.	213	2310	2523	8,44%
Andra bevaknings- och säkerhetsyrken	178	1107	1285	13,85%
Snickare, murare och anläggningsarbetare	176	4111	4287	4,11%
Resesäljare, kundtjänstpersonal och receptionister m.fl.	169	1346	1515	11,16%
Maskinoperatörer, livsmedelsindustri	150	862	1012	14,82%
Process- och maskinoperatörer, vid stål- och metallverk	146	1807	1953	7,48%
Montörer	138	1304	1442	9,57%
Ingenjörer och tekniker	120	3320	3440	3,49%
Socialekreterare och kuratorer m.fl.	116	1419	1535	7,56%
Organisationsutvecklare, utr, och HR-specialister m.fl.	104	2994	3098	3,36%
Kockar och kallskänkor	103	980	1083	9,51%

Tabell 10. Individer bosatta i Södermanlands län 2021 som varit Komvuxstudenter någon gång mellan 2011 och 2020. Källa: Regiondatabasen (SCB), egen bearbetning.

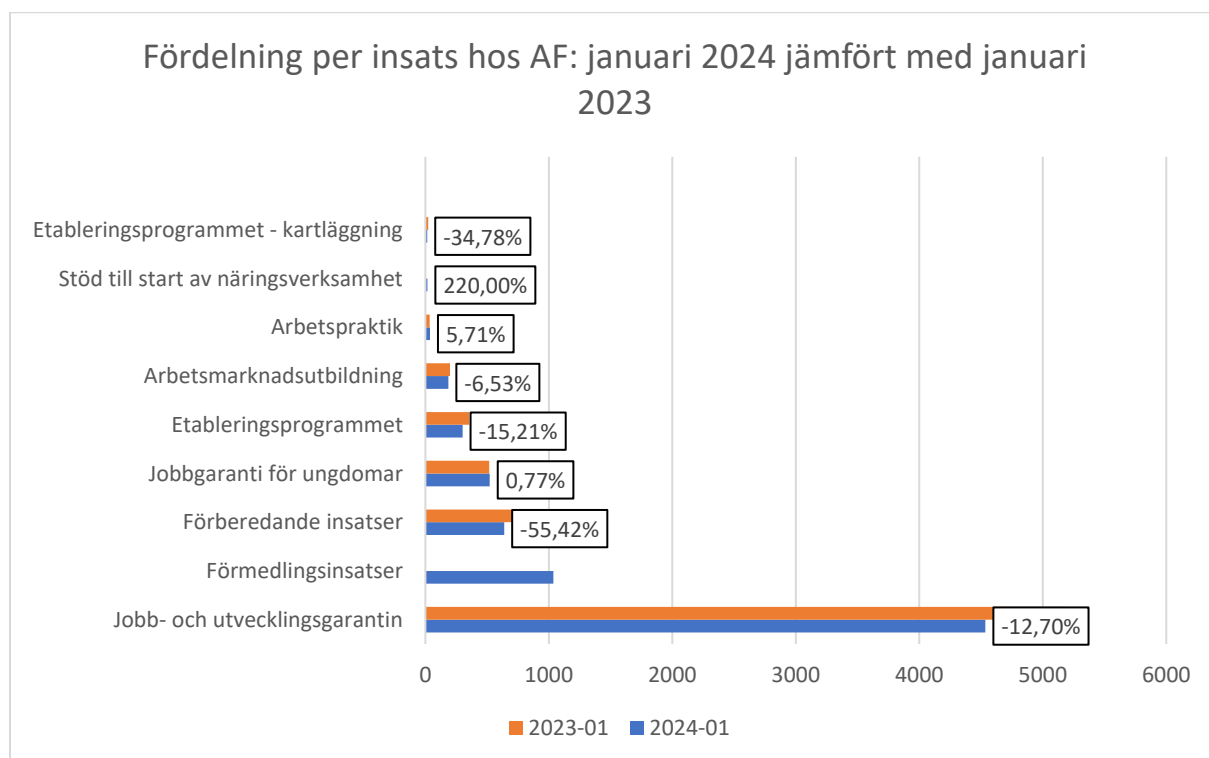
Kvinnor och män på komvux

Kvinnorna utgör en större andel av komvuxstudenterna och är också i något högre grad sysselsatta efter studierna. Skillnaderna är dock små och bland både män och kvinnor var omkring 80 procent av de som studerat 2011-2020 förvärvsarbetande eller i studier 2021.

Bland de inrikes och utrikes födda är skillnaderna något större mellan könen men även dessa grupper har en stor andel av de före detta komvuxstudenterna i studier eller förvärvsarbete. Omkring 76 procent av individerna är antingen förvärvsarbetande eller studerande.

Insatser/Aktiviteter via Arbetsförmedlingen.

Under senaste året har personer i exempelvis rustande och matchande aktiviteter samt arbetspraktik ökat. Förändringen av upphandlingen gällande Arbetsförmedlingens köp av tjänster från privata aktörer inom rustande och matchande tjänster, gör att insatserna inom förberedande insatser flyttas till förmedlingsinsatser. Dock ska tilläggas att även ett anvisningsstopp utifrån att leverans inte uppfyllt kraven, på två orter i länet, sänker nivåerna för januari 2024 gällande förberedande insatser. Andelen inom Jobb- och utvecklingsgarantin har minskat, vilket till viss del förklaras av en ökande andel som går till reguljära studier, vilket är positivt för att möta det förändrade kompetensbehovet på arbetsmarknaden gällande gymnasial grundkompetens.



Tabell 9. Arbetslösa i program hos arbetsförmedlingen januari 2024 och januari 2023. Källa: Arbetsförmedlingen, egen bearbetning.

Arbetsökande i kommunerna och jämfört med övriga landet

Andelen inskrivna arbetslösa i Södermanland är densamma som för ett år sedan. Nivåerna är alltså bland rikets högsta. Under andra halvan av 2023 ser vi dock en ökning från maj, som var den lägsta nivån för länet. Efter dess skiljer sig utvecklingen åt bland länets kommuner. Några kommuner har fortfarande en minskande andel arbetslösa

Generellt för länet och dess kommuner är att männen är den grupp som återkommit i snabbast i ny arbetslöshet under 2023. Detta mönster återfinns även i riket om ej storstadsregionerna inkluderas.

Inskrivna arbetslösa januari 2024

Län/kommun	Arbetslösa jan 2024	Förändring mot 2023-01
Riket	6,8%	0,2%
Stockholms län	6,6%	0,4%
Uppsala län	5,9%	0,1%
Östergötlands län	7,0%	0,1%
Jönköpings län	6,1%	0,6%
Kronobergs län	7,4%	0,2%
Kalmar län	6,5%	0,3%
Gotlands län	4,7%	-0,1%
Blekinge län	7,5%	-0,1%
Skåne län	9,0%	0,6%
Hallands län	5,4%	0,4%
Västra Götalands län	5,9%	0,2%
Värmlands län	6,2%	-0,1%
Örebro län	6,9%	0,1%
Västmanlands län	8,0%	0,0%
Dalarnas län	5,8%	-0,2%
Gävleborgs län	8,9%	0,1%
Västernorrlands län	6,3%	-0,6%
Jämtlands län	4,7%	0,2%
Västerbottens län	4,0%	0,0%
Norrbottens län	4,2%	-0,3%
Södermanlands län	8,9%	0,0%
Eskilstuna	11,2%	0,1%
Flen	11,9%	-0,4%
Gnesta	5,1%	0,1%
Katrineholm	9,3%	0,3%
Nyköping	7,6%	-0,2%
Oxelösund	8,1%	0,0%
Strängnäs	6,2%	0,3%
Trosa	3,8%	-0,1%
Vingåker	8,3%	0,5%

Tabell 11. Inskrivna arbetslösa per län samt Södermanlands kommuner januari 2024. Källa: Arbetsförmedlingen, egen bearbetning.

Inskrivna arbetslösa januari 2024 per kön

Län/kommun	Kvinnor 2024-01	Kvinnor: Förändring mot 2023-01	Män 2024-01	Män: Förändring mot 2023-01
Riket	6,6%	0,0%	6,9%	0,4%
Stockholms län	6,7%	0,3%	6,5%	0,6%
Uppsala län	5,7%	-0,1%	6,1%	0,2%
Östergötlands län	6,7%	-0,1%	7,2%	0,2%
Jönköpings län	5,9%	0,2%	6,2%	0,9%
Kronobergs län	7,4%	0,0%	7,4%	0,5%
Kalmar län	6,1%	0,0%	6,8%	0,7%
Gotlands län	4,3%	-0,3%	5,1%	0,1%
Blekinge län	7,5%	-0,3%	7,6%	0,1%
Skåne län	8,8%	0,3%	9,3%	0,9%
Hallands län	5,1%	0,1%	5,8%	0,6%
Västra Götalands län	5,8%	0,0%	6,1%	0,3%
Värmlands län	5,5%	-0,5%	6,9%	0,2%
Örebro län	6,5%	-0,2%	7,4%	0,4%
Västmanlands län	8,1%	-0,3%	7,9%	0,3%
Dalarnas län	5,2%	-0,4%	6,3%	-0,1%
Gävleborgs län	8,5%	-0,2%	9,4%	0,5%
Västernorrlands län	5,7%	-0,8%	6,8%	-0,3%
Jämtlands län	4,0%	-0,1%	5,4%	0,5%
Västerbottens län	3,7%	-0,1%	4,4%	0,0%
Norrbottnens län	3,7%	-0,4%	4,7%	-0,2%
Södermanlands län	8,8%	-0,3%	9,0%	0,4%
Eskilstuna	11,4%	-0,4%	11,1%	0,5%
Flen	12,2%	-0,9%	11,6%	-0,1%
Gnesta	4,9%	0,0%	5,4%	0,3%
Katrineholm	9,3%	0,0%	9,3%	0,6%
Nyköping	7,0%	-0,3%	8,2%	-0,1%
Oxelösund	7,4%	-1,1%	8,6%	0,9%
Strängnäs	6,0%	-0,3%	6,3%	0,8%
Trosa	3,5%	-0,2%	4,1%	0,0%
Vingåker	7,9%	-0,2%	8,6%	1,2%

Tabell 12. Inskrivna arbetslösa per kön i länen samt Södermanlands kommuner januari 2024. Källa: Arbetsförmedlingen, egen bearbetning.